

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ МІЖНАРОДНИХ БАЗ ДАНИХ

Чала Т.Г., кандидат економічних наук, доцент
Корепанов Г.С., кандидат економічних наук, старший викладач
Черненко Д.І., кандидат економічних наук, старший викладач
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Розглянуто динаміку міжнародної торгівлі України та Республіки Польща (обсягів експорту та імпорту товарів та послуг) в 2000-2015 рр. із використанням міжнародних баз даних. Наведено обсяги експорту та імпорту основними міжнародними торговельними партнерами України та Республіки Польща, розраховані частки країн-партнерів у торговельних потоках в 2015 р. Представлено основні товари, експортовані з України та Республіки Польщі в 2014-2015 рр., розраховано їх частки у загальному обсязі відповідних потоків міжнародної торгівлі.

Ключові слова: експорт, імпорт, міжнародна торгівля товарами та послугами, база даних, UN Comtrade Database.

Постановка проблеми. В умовах європейської інтеграції для України дуже важливим є розвиток міжнародної торгівлі товарами та послугами, а також аналіз найбільших торговельних партнерів України.

Збереження інтересу до міжнародної торгівлі товарами та послугами обумовлено її важливою роллю в забезпеченні стійкого економічного розвитку, оскільки такого роду торгівля об'єднує в глобальну економічну систему виробників і споживачів, які перебувають в різних країнах світу [1, 2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема дослідження тенденцій розвитку світової торгівлі, особливостей формування та інструментів регулювання торговельних потоків товарів та послуг в Україні присвятили роботи так вітчизняні вчені як: Н. Антошишина [3], М. Барановська [3], Л. Ганущак [3], О. Захарченко [3], Ю. Козак [3], Н. Козуб [3], І. Курочкіна [4], С. Кравченко [3], М. Левицький [3], Н. Логвінова [3], І. Топалова [3] та інші. Інформаційно-методичному забезпеченню наукових досліджень міжнародної торгівлі товарами та послугами присвячені праці В. Бабірад-Лазуніна [5], І. Гончара [5], І. Єріної [6] та ін. [3].

Незважаючи на велику кількість наукових праць, присвячених аналізу міжнародної торгівлі, є ряд питань, які залишаються постійним об'єктом дискусій, зокрема йдеться про проблеми співставлення даних задля формування надійної інформаційної бази наукового дослідження.

Метою дослідження є аналіз міжнародної торгівлі товарами та послугами України та Республіки Польща із використанням міжнародних баз даних, зокрема UN Comtrade Database.

Основні результати дослідження. Однією із лідерів країн-партнерів України у міжнародній торгівлі є Республіка Польща. Серед причин стратегічного значення розвитку торговельних зв'язків між Україною та Республікою Польща є наявність спільного кордону, тісний зв'язок між країнами протягом усього історичного розвитку, подібність кліматичних умов, ресурсної бази. Так, Республіка Польща на кінець 2015 р. мала населення – 38,0 млн чол., територію – 312,7 тис км²; Україна: населення – 45,2 млн чол., територію – 603,5 тис км² [7].

Зовнішня торгівля – це торгівля товарами й послугами між країнами, що включає їхній вивіз (експорт) і ввіз (імпорт). Іноді торгівля з тією або іншою країною обмежується або тільки експортом, або тільки імпортом. У сукупності, зовнішня торгівля являє собою міжнародну торгівлю товарами й послугами, засновану на міжнародному розподілі праці.

Товари – це «створені матеріальні об'єкти, на які існує попит і можуть бути встановлені права власності». Майнові права на товари можуть передаватися від однієї інституціональної одиниці до іншої при здійсненні ринкових угод» [1, 8].

Послуги «не можуть приймати форму матеріальних об'єктів, на які могли б поширюватися права власності. Реалізація послуг та їх виробництво неподільні. Момент завершення виробництва послуг збігається з моментом надання цих послуг споживачам» [2, 8].

Основною методологічних положень зі статистики зовнішньої торгівлі товарами та послугами складають:

– рекомендації Статистичної комісії ООН «Статистика міжнародної торгівлі товарами: концепції й визначення» (СМТТ – 2010) [1];

– рекомендації, що містяться в «Керівництві зі статистики міжнародної торгівлі послугами» (КСМТП – 2010) [2].

Надані у цих документах рекомендації допомагають країнам поступово розширювати і структурувати складену ними інформацію із використанням методів, уніфікованих на міжнародному рівні. Погоджені на міжнародному рівні основи складання та подання статистичних даних про міжнародну торгівлю товарами та послугами забезпечують потреби в порівнянних, всеосяжних, комплексних статистичних даних.

Детально проаналізувати зовнішньоторгівельні потоки будь-якої окремо взятої країни із деталізацією, в разі необхідності, по кожній групі товарів дозволяє міжнародна статистична база даних UN Comtrade Database [9].

UN Comtrade Database, як одне з найбільш повних і достовірних джерел світової торгівельної статистики, містить річні дані про вартість і фізичні обсяги експорту та імпорту близько 200 країн та регіонів з 1962 р., а також щомісячні статистичні дані міжнародної торгівлі товарами та послугами з 2010 р. з розбивкою за країнами–партнерами, а також за типами продуктів.

На рис. 1 наведено обсяги міжнародної торгівлі товарами України та Республіки Польщі з країнами світу в 2000–2015 рр.

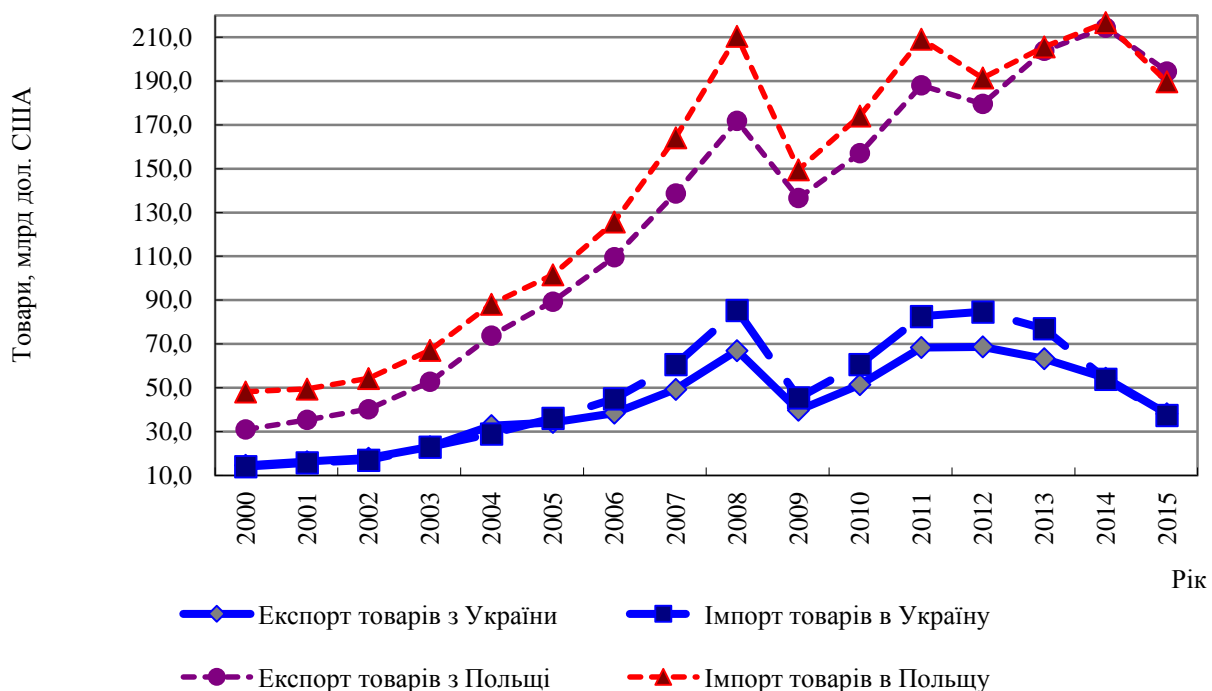

Рисунок 1 – Міжнародна торгівля України та Республіки Польща з країнами світу: експорт та імпорт товарів в 2000–2015 рр., побудовано автором відповідно до [9]

За даними UN Comtrade Database у 2015 р. експорт товарів з України склав 38,1 млрд дол. США, імпорт – 37,5 млрд дол. США [9].

На рис. 2 наведено обсяги міжнародної торгівлі послугами України та Республіки Польщі з країнами світу в 2000–2015 рр.

Порівняння торгівельних потоків Республіки Польща та України у 2000–2014 рр. проведено в табл. 1.

За даними табл. 1 можна зробити висновок, що протягом 2000–2014 рр. обсяги зовнішньої торгівлі (експорт та імпорт товарів та послуг) Республіки Польща значно перевищували обсяги зовнішньої торгівлі України. Експорт товарів з Республіки Польща до країн світу в 2009, 2010, 2013 та 2014 роках перевищував експорт товарів з України більш ніж у три рази, найвища позначка спостерігалась у 2014 р. – у 3,9 раза. Імпорт послуг із країн світу до Республіки Польща перевищував імпорт послуг до України 2000–2014 рр. більш ніж у чотири рази, найвища позначка спостерігалась у 2002 р. – у 8,5 раза.

Задля візуального аналізу та порівняння міжнародної торгівельної діяльності України та Республіки Польща використано ресурс UN Comtrade Labs: BIS International Trade in Goods Visualization (рис. 3).

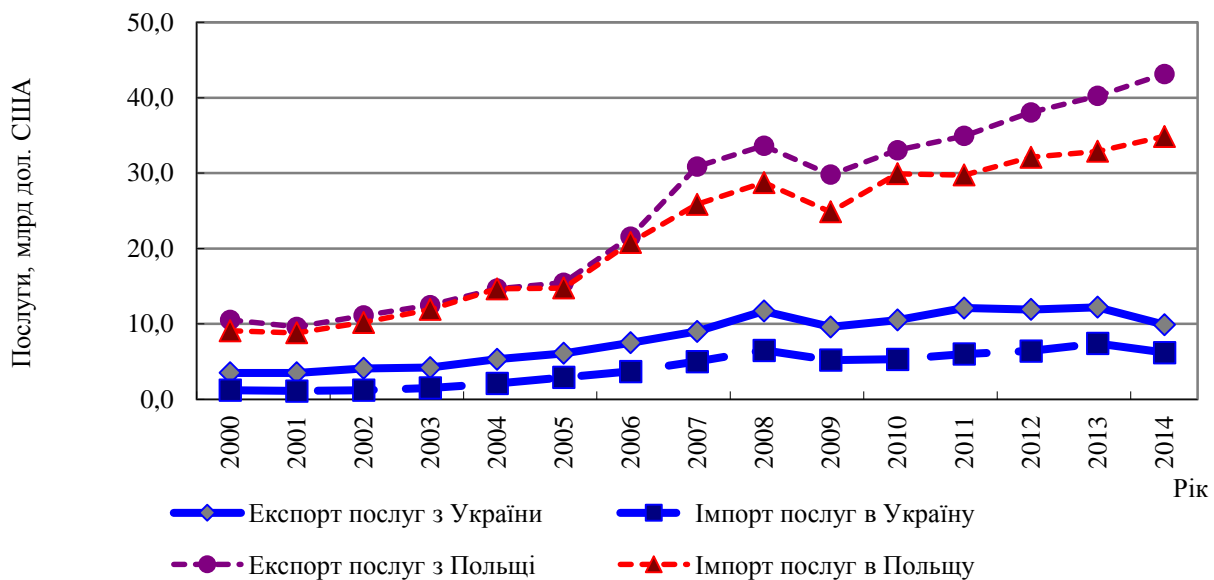

Рисунок 2 – Міжнародна торгівля України та Польщі: експорт та імпорт послуг в 2000–2014 рр., побудовано автором відповідно до [9]

Таблиця 1 – Територіальні індекси торгівельних потоків Республіки Польща по відношенню до України у 2000–2014 рр.

Торгівельний потік	Територіальні індекси торгівельних потоків за роками															
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Експорт товарів	2,1	2,2	2,3	2,3	2,3	2,6	2,9	2,8	2,6	3,4	3,1	2,8	2,6	3,2	3,9	
Імпорт товарів	3,4	3,1	3,2	2,9	3,0	2,8	2,8	2,7	2,5	3,3	2,9	2,5	2,3	2,7	4,0	
Експорт послуг	3,0	2,7	2,7	3,0	2,8	2,5	2,9	3,4	2,9	3,1	3,1	2,9	3,2	3,3	4,4	
Імпорт послуг	7,6	8,0	8,5	7,9	7,0	5,1	5,6	5,2	4,4	4,8	5,6	5,0	5,0	4,4	5,6	

*Розроблено автором відповідно до [9]

Інтерактивна карта дозволяє отримати ключові факти міжнародної торгівлі товарами України з будь-якою країною світу, зокрема з Республікою Польща.

Експорт товарів з України та Республіки Польща за країнами світу в 2015 рр. представлений в табл. 2.

Експорт товарів з України в 2015 р. переважно здійснювався до Російської Федерації, Туреччини, Китаю, Єгипту, Італії, Польщі, Індії, Німеччини та Угорщини. Експорт товарів з Республіки Польща в 2015 р. переважно здійснювався до Німеччини, Великої Британія, Чеської Республіки, Франції, Італії, Нідерландів, Російської Федерації, Швеції, Угорщини.

Слід звернути увагу на той факт, що обсяг експорту з Республіки Польща до Німеччини в 2015 р. в 1,37 раза перевищив загальний експорт з України до всіх країн світу.

Імпорт товарів в Україну та Республіку Польща за країнами світу в 2015 рр. представлений в табл. 3.

Імпорт в Україну переважно здійснювався із Російської Федерації, Китаю, Німеччини, Білорусі, Польщі, США, Італії, Угорщини, Туреччини, Франції [9].

Імпорт в Республіку Польща переважно здійснювався із Німеччини, Російської Федерації, Китаю, Італії, Франції, Нідерландів, Чеської Республіки, Великої Британії, Сполучених Штатів Америки та Бельгії.

International Trade in Goods based on UN Comtrade data

Developed by the Department for Business Innovation and Skills (UK)

Reporter: Ukraine

Partner: Poland

Commodity: TOTAL - Total of all HS commodities

2015

Ukraine exports of Total of all HS commodities in 2015

Exports Imports Balance

Exports Legend

- No data available
- \$170 - \$1.3 m (47 partners)
- Up to 25th percentile
- \$1.4 m - \$13.3 m (46 partners)
- 25th to 50th percentile
- \$13.7 m - \$150.3 m (46 partners)
- 50th to 75th percentile
- \$153.8 m - \$2.1 bn (43 partners)
- Above 75th percentile excl. top 3
- \$2.4 bn - \$4.8 bn (3 partners)
- Top 3 - above 1.6 percentile

Key Facts

Ukraine trade in goods with Poland in 2015

Exports: \$2.0 bn

Imports: \$2.3 bn

Trade balance: -\$346.7 m

Bilateral trade: \$4.3 bn

Poland was the 6th largest export market for Ukraine (5.2% of Ukraine exports) and the 5th largest import market for Ukraine (6.2% of Ukraine imports) in 2015.

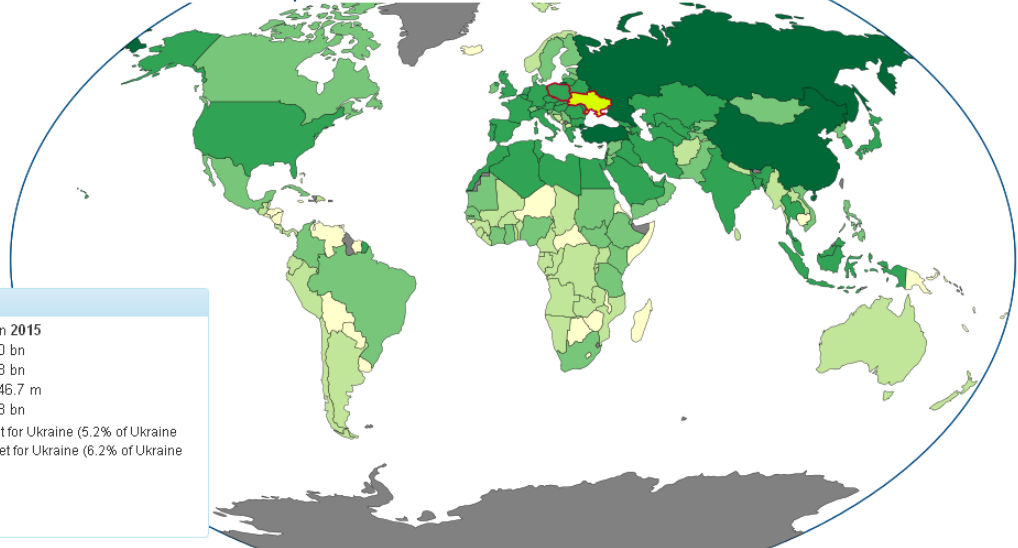

Рисунок 3 – Ключові факти щодо міжнародної торгівлі товарами України та Республіки Польща в 2015 р. [9]

Таблиця 2 – Експорт товарів з України та Республіки Польща за країнами світу в 2015 р.

Країна	Експорт товарів з Республіки Польща у 2015 р.		Країна	Експорт товарів з України у 2015 р.	
	млрд дол. США	%		млрд дол. США	%
Світ	194,5	100,0	Світ	38,1	100,0
Німеччина	52,3	26,9	Російська Федерація	4,8	12,6
Велика Британія	13,2	6,8	Туреччина	2,8	7,3
Чеська Республіка	12,7	6,5	Китай	2,4	6,3
Франція	10,8	5,6	Єгипет	2,1	5,5
Італія	9,3	4,8	Італія	2,0	5,2
Нідерланди	8,5	4,4	Республіка Польща	2,0	5,2
Російська Федерація	5,7	2,9	Індія	1,4	3,7
Швеція	5,3	2,7	Німеччина	1,3	3,4
Іспанія	5,2	2,7	Іспанія	1,0	2,6
Угорщина	5,2	2,7	Угорщина	0,9	2,4

*Розроблено автором відповідно до [9]

Таблиця 3 – Імпорт товарів в Україну та Республіку Польща за країнами світу в 2015 р.

Країна	Імпорт товарів в Республіку Польща у 2015 р.		Країна	Імпорт товарів в Україну у 2015 р.	
	млрд дол. США	%		млрд дол. США	%
1	2	3	4	5	6
Світ	189,7	100,0	Світ	37,5	100,0
Німеччина	42,9	22,6	Російська Федерація	7,5	20,0
Китай	22,4	11,8	Китай	4,0	10,7

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6
Російська Федерація	14,4	7,6	Німеччина	3,8	10,1
Італія	9,8	5,2	Білорусь	2,4	6,4
Нідерланди	7,2	3,8	Республіка Польща	2,3	6,1
Франція	7,1	3,7	США	1,6	4,3
Чеська Республіка	6,4	3,4	Італія	1,5	4,0
Сполучені Штати Америки	5,2	2,7	Угорщина	1,0	2,7
Велика Британія	5,1	2,7	Туреччина	0,9	2,4
Бельгія	4,6	2,4	Франція	0,8	2,1

*Розроблено автором відповідно до [9]

При використанні бази даних UN Comtrade Database, після вибору типу продукту (*Type of product*): товари (*Goods*) чи послуги (*Services*) та періодичності даних (*Frequency*): річні (*Annual*) або щомісячні (*Monthly*) з даними можна працювати через інтерактивний інструмент, заснований на таких міжнародних класифікаціях товарів та послуг [9]:

– Гармонізованій системі опису та кодування товарів (Harmonized Commodity Description and Coding System, версії: HS–1992, HS–1996, HS–2002, HS–2007, HS–2012) [10];

– Міжнародній стандартній торгівельній класифікації (Standard International Trade Classification, версії: Rev.1, SITC–Rev.2, SITC–Rev.3, SITC–Rev.4);

– Класифікації товарів за широкими економічними категоріями (Broad Economic Categories, BEC);

– Розширеній класифікації послуг платіжного балансу (Extended Balance of Payments Services (Classification), EBOPS).

Основні товари, експортовані з України в 2014–2015 рр. представлені в табл. 4. Товари ранжовано за обсягом експорту 2015 р.

Таблиця 4 – Основні товари, експортовані з України в 2014–2015 рр.

Код товару за HS – 12 (УКТЗЕД)	Товар	Експорт товарів			
		2014 р.		2015 р.	
		млрд дол. США	%	млрд дол. США	%
	Всі товари	53,9	100,0	38,1	100,0
72	Чорні метали	12,9	23,9	8,1	21,3
10	Зернові культури	6,5	12,1	6,1	16,0
15	Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження	3,8	7,1	3,3	8,7
26	Руди, шлаки та зола	3,5	6,5	2,2	5,8
85	Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя	2,7	5,0	2,0	5,2
84	Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини	3,0	5,6	2,0	5,2
12	Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж	1,7	3,2	1,5	3,9
44	Деревина і вироби з деревини, деревне вугілля	1,3	2,4	1,1	2,9

*Розроблено автором відповідно до [9]

Коди товарів наведені відповідно до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, версії HS–2012 р. [10] та відповідають кодам Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) [11].

Загальний експорт всіх товарів з України в 2014 р. склав 53,9 млрд дол. США, а в 2015 р. – 38,1 млрд дол. США, тобто зменшився у 1,4 раза.

Найбільшу частку в експорті товарів з України в 2014 р. (23,9 %) та 2015 р. (21,3 %) мали «Чорні метали». На другому місці – «Зернові культури» з частками 12,1 % у 2014 р. та 16,0 % у 2015 р. відповідно.

Основні товари, експортовані з Республіки Польща в 2014–2015 рр. представлені в табл. 5. Товари ранжовано за обсягом експорту 2015 р.

Таблиця 5 – Основні товари, експортовані з Республіки Польща в 2014–2015 рр.

Код товару за HS – 12	Товар	Експорт товарів			
		2014 р.		2015 р.	
		млрд дол. США	%	млрд дол. США	%
	Всі товари	214,5	100,0	194,5	100,0
84	Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини	27,8	13,0	25,3	13,0
85	Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя	25,2	11,7	23,8	12,2
87	Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання	22,5	10,5	21,3	11,0
94	Меблі; постільні речі, матраци, матрацні основи, диванні подушки та аналогічні набивні речі меблів, світильники та освітлювальні прилади, в іншому місці не зазначені; світлові покажчики, табло та подібні вироби; збірні будівельні конструкції	11,9	5,5	10,9	5,6
39	Пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них	9,6	4,5	8,9	4,6
27	Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні	8,9	4,1	6,4	3,3
73	Вироби з чорних металів	7,1	3,3	6,0	3,1
89	Судна, човни та інші плавучі засоби	5,6	2,6	5,5	2,8
40	Каучук, гума та вироби з них	5,2	2,4	4,5	2,3

*Розроблено автором відповідно до [9]

Загальний експорт всіх товарів з Республіки Польща в 2014 р. склав 214,5 млрд дол. США, а в 2015 р. – 194,5 млрд дол. США, тобто зменшився у 1,1 раза. Найбільшу частку в експорті товарів з Республіки Польща в 2014 р. (13 %) та 2015 р. (13 %) мали «Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини». На другому місці – «Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя» з частками 11,7 % у 2014 р. та 12,2 % у 2015 р. відповідно.

Основні товари, імпортовані в Україну в 2014–2015 рр. представлені в табл. 6. Товари ранжовано за обсягом імпорту 2015 р.

Найбільшу частку в імпорті товарів в Україну в 2014 р. (15,1 %) та 2015 р. (10,9 %) мали «Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні». На другому місці – «Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини» з частками 4,9 % у 2014 р. та 3,6 % у 2015 р. відповідно.

Основні товари, імпортовані в Республіку Польща з країн світу в 2014–2015 рр. представлені в табл. 7. Товари ранжовано за обсягом імпорту 2015 р.

Найбільшу частку в імпорті товарів в Республіку Польща в 2014 р. (12,3 %) та 2015 р. (13,1 %) мали «Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини». На другому місці – «Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку,

телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя» з частками 11,5% у 2014 р. та 13,0% у 2015 р. відповідно.

Таблиця 6 – Основні товари, імпортовані в Україну в 2014–2015 рр.

Код товару за HS–12 (УКТЗЕД)	Товар	Імпорт товарів			
		2014 р.		2015 р.	
		млрд дол. США	%	млрд дол. США	%
	Всі товари	54,4	100,0	37,5	100,0
27	Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні	15,1	27,8	10,9	29,1
84	Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини	4,9	9,0	3,6	9,6
85	Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя	3,8	7,0	2,7	7,2
39	Пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них	2,9	5,3	2,1	5,6
87	Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання	2,5	4,6	1,6	4,3
30	Фармацевтична продукція	2,5	4,6	1,4	3,7
38	Різноманітна хімічна продукція	1,0	1,8	0,9	2,4
48	Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону	1,1	2,0	0,7	1,9
72	Чорні метали	1,3	2,4	0,7	1,9

*Розроблено автором відповідно до [9]

Таблиця 7 – Основні товари, імпортовані в Республіку Польща в 2014–2015 рр.

Код товару за HS–12	Товар	Імпорт товарів			
		2014 р.		2015 р.	
		млрд дол. США	%	млрд дол. США	%
	Всі товари	216,7	100,0	189,7	100,0
84	Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини	26,6	12,3	24,8	13,1
85	Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя	25,0	11,5	24,7	13,0
87	Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання	17,3	8,0	15,9	8,4
27	Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні	23,4	10,8	14,3	7,5
39	Пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них	12,7	5,9	10,9	5,7
72	Чорні метали	8,3	3,8	6,7	3,5
30	Фармацевтична продукція	5,9	2,7	5,1	2,7
73	Вироби з чорних металів	5,2	2,4	4,5	2,4
90	Прилади та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, контрольні, вимірювальні; медичні або хірургічні; їх частини та приладдя	4,5	2,1	4,4	2,3

*Розроблено автором відповідно до [9]

В структурі експорту та імпорту товарів в Республіці Польща на протязі 2014–2015 рр. переважали такі групи товарів, як «Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої»;

їх частини», «Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя» та «Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання».

На рис. 4 представлено дані про міжнародну торгівлю між Україною та Республікою Польща, а саме експорт та імпорт товарів в 1996–2015 рр.

Рисунок 4 – Міжнародна торгівля між Україною та Республікою Польща: експорт та імпорт товарів в 1996–2015 рр., побудовано автором відповідно до [9]

Найбільший обсяг експорту товарів з України до Республіки Польща був у 2011 р. та сягав 2,8 млрд дол. США, а також у 2012 і 2014 роках в розмірі 2,6 млрд дол. США в кожному році.

Найбільший обсяг імпорту товарів з Республіки Польща до України був у 2008 р. та сягав 4,3 млрд дол. США та у 2013 р. в розмірі 4,1 млрд дол. США.

Експорт товарів з України до Республіки Польщі перевищував імпорт товарів до України з Республіки Польща лише у 1999–2001 рр.

На рис. 5 представлено топ 10 товарів, експортованих з України до Республіки Польща в 2015 р.

Серед топ 10 товарів, експортованих з України до Республіки Польща в 2015 р. лідируючу позицію займали «Чорні метали» в обсязі 354,8 млн дол. США.

До топ 10 товарів, експортованих з України до Республіки Польща увійшли: «Чорні метали» (код товару за HS–12 – 72), «Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя» (85), «Руди, шлаки та зола» (26), «Деревина і вироби з деревини, деревне вугілля» (44), «Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин» (23), «Продукти переробки овочів, плодів або інших рослин» (20), «Меблі; постільні речі, матраци, матрацні основи, диванні подушки та аналогічні набивні речі меблів, світильники та освітлювальні прилади, в іншому місці не зазначені; світлові покажчики, табло та подібні вироби; збірні будівельні конструкції» (94), «Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж» (12), «Рослинні матеріали для виготовлення плетених виробів; інші продукти рослинного походження, в іншому місці не зазначені» (14), «Вироби з чорних металів» (73).

На рис. 6 представлено топ 10 товарів, імпортованих до України з Республіки Польща в 2015 р.

До топ 10 товарів, імпортованих до України з Республіки Польща увійшли: «Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні» (код товару за HS–12 – 27), «Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку,

телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя» (85), «Пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них» (39), «Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини» (84), «Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону» (48), «Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання» (87), «Різні готові вироби» (96), «Вироби з чорних металів» (73), «Чорні метали» (72), «Ефірні олії та резиноїди; парфумерні, косметичні та туалетні препарати» (33).

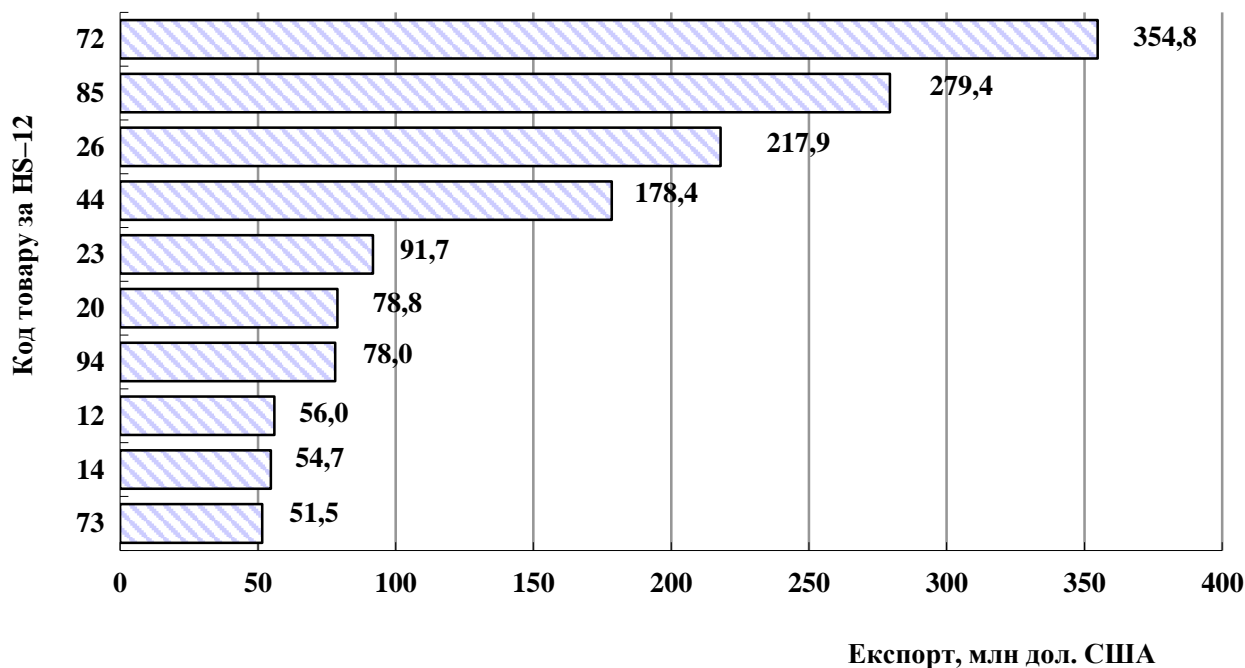

Рисунок 5 – Топ 10 товарів, експортованих з України до Республіки Польща в 2015 р., побудовано автором відповідно до [9]

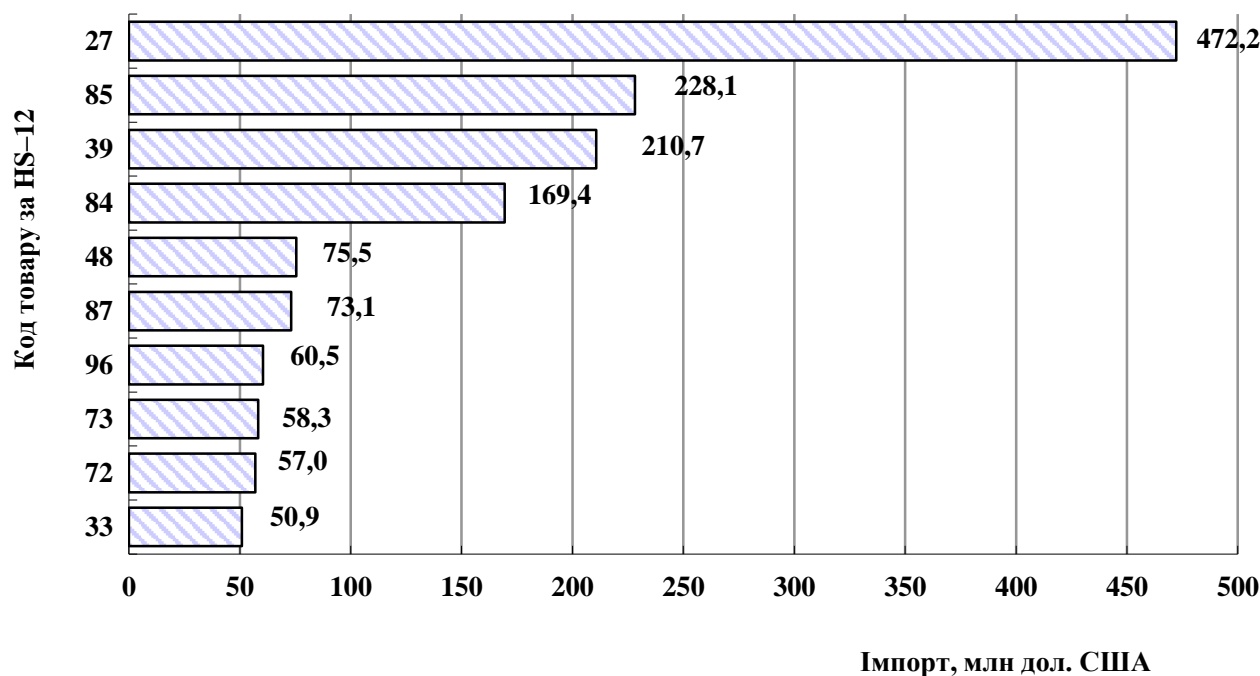

Рисунок 6 – Топ 10 товарів, імпортованих до України з Республіки Польща в 2015 р., побудовано автором відповідно до [9]

Серед топ 10 товарів, імпортованих до України з Республіки Польща в 2015 р. лідируючу позицію займали «Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні» в обсязі 472,2 млн дол. США.

Висновки. База даних UN Comtrade Database є одним з найбільш повних і достовірних джерел світової торгівельної статистики. Вона дозволяє детально вивчити зовнішню торгівлю будь-якої окремо взятої країни по кожній групі товарів. Дані, зібрані Відділом Статистики ООН, охоплюють інформацію більш, ніж 98 % відсотків обсягу світової торгівлі.

Перевагою бази даних UN Comtrade Database є можливість доступу до річної інформації, помісячної інформації, про торгівельні потоки (експорт, імпорт) будь-яких товарів між будь-якими країнами світу в грошових та натуральних одиницях на безкоштовній основі.

Зручний інтерфейс сайту бази даних UN Comtrade Database та можливість візуального аналізу міжнародної торгівлі, представленої в рисунках та таблицях полегшує роботу дослідника із даними. Окрім того, використовуючи даних ресурс немає необхідності пошуку даних окремо по кожній країні, звертаючись до статистичних служб, наприклад Державної служби статистики України або Центрального статистичного управління Республіки Польща, адже база даних UN Comtrade Database містить достовірну та співставну інформацію на одному сайті.

В статті проведений порівняльний аналіз зовнішньоторгівельних потоків України та Республіки Польща продемонстровано доцільність використання бази даних UN Comtrade Database для аналізу міжнародної торгівлі.

Література

1. International Merchandise trade Statistics: Concepts and Definitions, Revision 3 (United Nations, 2010) [Electronic resource]. – Accessed mode : [http://unstats.un.org/unsd/trade/eg-imits/IMTS%202010%20\(English\).pdf](http://unstats.un.org/unsd/trade/eg-imits/IMTS%202010%20(English).pdf).
2. Manual on Statistics of International Trade in Services (United Nations, 2010) [Electronic resource]. – Accessed mode : http://unstats.un.org/unsd/publication/Seriesm/seriesM_86Rev1e.pdf.
3. Міжнародна торгівля: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Козак Ю. Г. та ін. ; за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. І. Барановської. Вид.4-те. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 441 с.
4. Курочкіна І. Г. Аналіз тенденцій розвитку світової торгівлі товарами та послугами / І. Г. Курочкіна // Бізнес Інформ. – 2015. – №9. – С. 37-42.
5. Гончар І.А. Характер формування зовнішньої торгівлі України: статистична оцінка / І. А. Гончар, В. О. Бабірад-Лазунін // Статистика України. – 2013. – №2. – С. 16-20.
6. Єріна І. В. Збалансованість і конкурентність зовнішньої торгівлі України послугами: статистичний аспект / І. В. Єріна // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2015. – № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/? op=1&z=4211>.
7. Countries and Economies. World Bank [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://databank.worldbank.org/data/ reports.aspx?source=2&country=POL>.
8. System of National Accounts, 2008 (2008 SNA) European Communities, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations and World Bank, 2009 [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>.
9. UN Comtrade Database / United Nations [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://comtrade.un.org>.
10. Harmonized Commodity Description and Coding System, 2012. Eurostat / RAMON [Electronic resource]. – Accessed mode : http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=HS_2012&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC&IntCurrentPage=1.
11. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_ks/op_ukzed.htm.

References

1. International Merchandise trade Statistics: Concepts and Definitions 2010, Revision 3. (2011). New York: Publications Office of the European Union. Retrieved from [http://unstats.un.org/unsd/trade/eg-imits/IMTS%202010%20\(English\).pdf](http://unstats.un.org/unsd/trade/eg-imits/IMTS%202010%20(English).pdf) [in English].
2. Manual on Statistics of International Trade in Services 2010. (2012) Geneva, Luxembourg, Madrid, New York, Paris and Washington D.C.: Publications

- Office of the European Union. Retrieved from http://unstats.un.org/unsd/publication/Seriesm/seriesM_86Rev1e.pdf [in English].
3. Kozak, G. (2010). Mizhnarodna torhivlya [International trade]. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
 4. Kurochkina, I. (2015) Analiz tendentsiy rozvytku svitovoyi torhivli tovaramy ta posluhamy [Analysis of the trends of world trade in goods and services]. Biznes Inform – Business Inform, 9, 37–42 [in Ukrainian].
 5. Gonchar, I., Babirad-Lazunin, V. (2013) Kharakter formuvannya zovnishn'oyi torhivli Ukrayiny: statystychna otsinka [The nature of the formation of Ukraine's foreign trade, statistical evaluation]. Statystyka Ukrayiny – Statistics Ukraine, 2, 16–20 [in Ukrainian].
 6. Yerina, I. (2015) Zbalansovanist' i konkurentnist' zovnishn'oyi torhivli Ukrayiny posluhamy: statystychnyy aspekt [The balance and competitiveness of Ukraine's foreign trade in services: statistical aspect]. Efektyvna ekonomika – Efficient economy, 7. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4211> [in Ukrainian].
 7. Countries and Economies. World Bank. Retrieved from <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&country=POL> [in English].
 8. System of National Accounts, 2008 (2008 SNA). (2009). European Communities, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations and World Bank. Retrieved from <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf> [in English].
 9. UN Comtrade Database. United Nations. Retrieved from <http://comtrade.un.org>.
 10. Harmonized Commodity Description and Coding System, 2012. Eurostat / RAMON. Retrieved from http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=HS_2012&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC&IntCurrentPage=1 [in English].
 11. Ukrayins'ka klasyfikatsiya tovariv zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti [Ukrainian Classification of Goods of Foreign Economic Activity]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_ks/op_ukzed.htm [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.11.2016.